

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 April 1872, kl. 11 f. m.

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 2) Utlåtande
N:o 1, i anledning af remiss utaf Andra Kammarens
protokollsutdrag N:o 111, med delgifvande af Andra
Kammarens beslut rörande ordnandet af den medicinska
undervisningen i riket.

Inom Andra Kammaren hafva Herrar *Liss Olof Larsson* och *S. Ribbing* väckt motioner (N:is 4 och 165) rörande den medicinska undervisningens ordnande, och har Andra Kammaren bifallit hvad dess Tillfälliga Utskott N:o 1 i Utlåtandet N:o 19 tillstyrkt, nemligen "att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, på sätt Rikets Ständer i skrifvelse af den 16 Maj 1863 föreslagit, medgifva Carolinska Medico-chirurgiska Institutet rätt att, i likhet med Universitetens medicinska fakulteter, anställa såväl den teoretiskt medicinska eller så kallade medicine-kandidat-examen som den praktiskt medicinska eller licentiat-examen, samt att Kongl. stadgarne för bemälda institut af den 26 April 1861 måtte i öfverensstämmelse härmed varda ändrade och de åtgärder i öfrigt vidtagas, som för befordrande till verkställighet häraf må finnas nödiga".

Första Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2, till hvilket frågan för vidare utredning blifvit hänvisad, har tagit del af så väl Andra Kammarens ofvannämnda utlåtande, som af de yttranden, hvilka inom Första Kammaren vid remissen afgifvos.

Vid behandlingen af denna fråga kunna två synpunkter göra sig gällande, antingen man utgår från det närvarande eller från det förflutna. Andra Kam-

rens Tillfälliga Utskott har valt den senare utvägen, följt från dess första uppkomst Carolinska Institutet i dess mer och mer utvecklade inrättning och verksamhet, samt redogjort för de meningsskiljaktigheter, som rörande den medicinska undervisningens ordnande under en lång tidrymd egt rum mellan Regeringen och Riksdagen. Utskottet har af flere anledningar trott sig böra välja den motsatta vägen, såsom efter dess tanke bättre ledande till målet. Det är sällan som en praktisk fråga har någon fördel af att behandlas såsom rättstvist: de beslutande parterna äro domare i egen sak, och de enskilde, som handlagt frågan eller deltagit i dess tidigare behandling på dess olika stadier, kunna vanligen icke höras, emedan de, så ofta saken dragit ut något längre på tiden, till största delen afträdt från det offentliga lifvet. Dertill kommer, att det icke är de historiska premisserna utan det för handen varande förhållandet, som måste gifva utslaget, när det blir tal om behöfligheten eller önskvärdheten af förändringar; ty om en lag eller en institution befinnes vara för tillfället så god den kan och bör vara, så förfaller all fråga om dess tillkomst, hvaremot äfven de bäst berättigande antecedentier icke förmå betrygga dess bestånd, om det befinnes, att det dermed afsedda ändamålet antingen alldeles icke, eller endast i ofullständigare mån, blifvit uppnådt.

Utskottet anser derföre, att vid behandlingen af det nu föreliggande ärendet afseende i första rummet bör fästas vid det gagn för läkarebildningen och den utveckling af den medicinska vetenskapen, som kan vara att motse af den ifrågasatta förändringen, äfven som de ökade lättnader, hvilka kunna för de erforderliga insigternas inhemtande beredas de studerande, och att alla frågor om de särskilda medicinska läroverkens ställning, pligter och rättigheter böra underordnas hänsynen till det allmännas fördel. Man kan nemligen icke undgå att taga i betraktande de i många afseenden förändrade förhållanden, som uppstått sedan år 1861, då de nu gällande stadgarne för Carolinska Institutet utfärdades, eller sedan år 1863, då Rikets Ständers ofvanberörda underdåniga skrifvelse afläts, all den stund sedan denna tid ej mindre vid det sistnämnda läroverket än äfven vid Universitetens medicinska fakulteter tillkommit så väl nya lärarebefattningar som äfven för den medicinska undervisningen afsedda viktiga och till en del ganska storartade institutioner, hvarigenom förfoganden blifvit möjliga, hvilka icke för ett årtionde sedan kunde ifrågakomma.

Det torde icke kunna bestridas att läkarebildningen i vårt land numera är så god och fullständig, att våra läkare kunna i kunskaper och skicklighet väl mäta sig med hvilket annat lands som helst, på samma gång som de i uppfattningen af sitt höga och viktiga kall torde kunna tjena de flesta länders läkare till en föresyn. Det är således icke från något egentligt behof att förbättra den medicinska undervisningen, som anledning kan hemtas att vidtaga förändringar i de nu gällande föreskrifterna för densamma. Men det finnes några andra förhål-

landen, som väl förtjena att härvid tagas i öfvervägande, och genom hvilkas behjertande väsentliga fördelar synas kunna vinnas, utan att den höga ståndpunkt läkarebildningen hos oss uppnått derigenom bör i ringaste mån kunna anses äfventyrad.

Mer än en gång har den anmärkningen blifvit framställd, att läkarens studier upptaga allt för lång tid, så att han, då han omsider kan aflägga sin licentiatexamen, redan uppnått den ålder, då flere af hans bästa år gått för hans praktiska verksamhet och för samhället förlorade. Utskottet har i detta afseende sökt skaffa sig tillförlitliga upplysningar och dervid inhemtat, att af 155 läkare, som under de sex åren 1866—1871 legitimerat sig i Sundhetskolegium, endast 13 eller 8,4 procent aflagt licentiatexamen vid 26 år eller derunder, hvaremot 44, eller 28,4 procent dervid uppnått 27 till 29 år, 51 eller 33 proc. en ålder af 30 till 32 år, 33 eller 20,6 proc. af 33 till 35 år, och 14 eller 9 proc. af 36 till 42. Orsakerna till detta onekligen särdeles betänkliga förhållande äro flera. Deribland måste räknas den omständigheten, att man i vårt land, der endast en lärdomsgrad såsom till utöfvande af läkarens yrke berättigande erkännes, måste ställa på honom icke obetydligt större fordringar å insigter i snart sagdt alla läkarekonstens grenar, än i tätare befolkade länder, der de speciela medicinska skickligheterna kunna fördelas på olika personer. Detta förhållande lär ännu svårligen kunna i vårt vidsträckta land, med dess på stora afstånd från hvarandra boende befolkning, helt och hållet undanrödjas. En annan orsak, som fördröjer den medicinska kursens afslutande, är att söka deruti, att medicine kandidater ofta användas i tillfälliga läkareuppdrag, hvarigenom de på samma gång blifva i tillfälle att förskaffa sig ett vanligen väl behöfligt bidrag till fortsättande af sina studier och fylla ett för staten ofta ganska kämbart behof. Någon väsentlig förändring i detta förhållande lär ej heller vara att för den närmaste framtiden motse.

Deremot finnes det andra orsaker till den medicinska kursens förlängande, som efter Utskottets tanke både böra och kunna afhjelpas. En af dem äro de nog vidsträckta fordringarne i den förberedande eller medico-filosofiska examen, hvars afläggande åtminstone vid det ena af universiteten anses medtaga två, ända till tre år. Utskottet förbiser icke vigten deraf, att den blifvande läkaren är i besittning af en god och icke alltför trångt utstakad allmän elementarbildning, innan det tillåtes honom att börja sina egentliga fackstudier, men det väsentliga af denna bildning bör vara inhemtadt vid elementarläroverken, så att den inträdet i medicinska fakulteten föregående profvingen inför den filosofiska numera synes kunna inskränkas till de läroämnen, i hvilka de specielt medicinska studierna hafva sin vetenskapliga grundläggning. Fordringarne för denna examen torde derföre, utan men för den förberedande läkarebildningen, icke behöfva ställas högre än att denna examen må kunna med jemn flit afläggas på 1½ högst 2 år från inträdet vid universitetet.

Derjemte är det högst viktigt att icke ett större tillopp af lärjungar till ett af läroverken må försvåra och fördröja undervisningens meddelande. Medeltalet af studerande, som för afläggande af medicine kandidatexamen vistas vid universitetet, torde kunna uppskattas till 150, hvaraf 30 i Lund; enligt den nyss utkomna studentkatalogen är deras antal i Upsala för närvarande 119. För den egentliga katederundervisningen är detta antal icke för stort, ty en föreläsning kan afhöras af så många, som lärosalen inrymmer; men det är icke katederföredragen, som i den medicinska undervisningen utgöra hufvudsaken, utan denna består till sin väsentligaste del af demonstrationer och praktiska öfningar i kemi, normal anatomi, fysiologi, patologisk anatomi o. s. v., under lärarens omedelbara ledning. Det lär icke vara utan grund, som man befarar att, äfven med de utmärkta lärarekrafter och ändamålsenliga undervisningsanstalter, som den medicinska fakulteten i Upsala eger, svårigheter kunna uppstå för de studerande att med full nytta, och i den ordning en ändamålsenlig studieplan förutsätter, begagna denna undervisning, och man kan icke frigöra sig från den föreställningen, att de medicinska studierna skulle mycket underlättas, om en del af dessa studerande hade anledning att söka sin undervisning vid Carolinska Institutet, hvilket, enligt hvad i dess lärarekollegii utlåtande af den 14 Mars 1864 upplyses, redan då hade tillräckliga lärarekrafter och undervisningsmateriel, för att jemte den kliniska undervisningen för blifvande licentiaten meddela allt hvad för afläggandet af det teoretiska kunskapsprovet erfordras. Häraf, och med fästadt afseende å den i vårt land rådande egendomliga föreningen mellan undervisnings- och examens-åligganden, hemtar Utskottet anledning att i hufvudsaken tillstyrka hvad Andra Kammaren redan för sin del beslutat, att hos Kongl. Maj:t anhålla om vidtagandet af sådana anordningar, hvarigenom det må öppnas tillfälle för medicine studerande att vid Carolinska Institutet aflägga den teoretiska eller medicine-kandidat-examen.

Läkarens yrke innefattar på en gång vetenskap och konst, så vida som den blotta teoretiska insigten är otillräcklig att bilda honom för utöfningen af hans verksamhet, medan å andra sidan den blotta yrkesfärdigheten utan vetenskaplig grundläggning och ständigt fortsatta vetenskapliga studier, leder till stillastående och *routine*. Redan häri ligger en anledning att icke alltför skarpt åtskilja den teoretiska och den praktiska läkarebildningen genom deras förläggande till särskilda läroverk; både för lärare och lärjungar är det af vikt att icke inom de medicinska studiernas område försöka söndra, hvad äfven i alla andra ämnen visar sig höra tillsammans, den rena vetenskapen och hennes tillämpning i det dagliga lifvet.

Det kan icke vara nyttigt, vare sig för det allmänna eller för en särskild institution, att krafter, som genom betydande uppoffringar af staten blifvit beredda, icke få verka allt det goda de kunna. Det har icke blifvit bestridt, att vid Carolinska Institutet finnas lärare, hvilka icke äro så sysselsatte med undervisnings

meddelande som de kunna och böra vara, och om man skulle tänka sig att den medicinska undervisningen i och med 1861 års stadganden vore en gång för alla definitivt ordnad, så måste det synas i hög grad anmärkningsvärdt, att lärarebefattningar, hvilka ensamt eller åtminstone företrädesvis afse den teoretiska undervisningen, blifvit lemnade att vid Carolinska Institutet kvarstå. Det är således icke blott i den medicinska undervisningens intresse, utan äfven öfverensstämmande med de första reglerna för en ordnad statshushållning, att dessa lärares verksamhet må blifva tagen i fullt anspråk af det allmänna.

Väl befaras, särdeles från Upsala, af en anordning i sådant syfte menliga följder för fakultetens egen verksamhet. Man har nemligen föreställt sig, att, om den medicinska studiekursen i sin helhet finge absolveras vid Carolinska Institutet, under det fakulteterna å sin sida icke kunde erbjuda tillfällen för hela den kliniska öfningen, som för läkarehabitationen är erforderlig, skulle läroverket i hufvudstaden draga till sig flertalet af lärjungarne, hvilka då genom det större tilloppet icke skulle kunna i önskelig grad göra sig undervisningen till godo, och fakulteternas lärare komma att sakna sysselsättning, såsom nu anses vara förhållandet med några af Institutets. Följden häraf skulle enligt denna tankegång blifva, så väl att all vetenskaplig täflan mellan de särskilda medicinska läroverken upphörde, som att sjelfva universitetens integritet äfventyrades, i det deras medicinska fakulteter genom bristande verksamhet skulle småningom förvissna. Utskottet kan emellertid åt dessa farhågor icke tillerkänna någon giltighet; men äfven om de i en viss grad vore berättigade, hvilket det fordras en helt annan erfarenhet än den hittills vunna för att kunna afgöra, bör det icke felas utvägar att dem undanröjda.

Utskottet saknar här alla anledningar att inlåta sig på skärskådande af den så kallade universitets-idén, men det synes att de som lifligast tro på dess teoretiska giltighet icke hafva fullt förtroende till dess förmåga att göra sig gällande i det verkliga lifvet. Utskottet anser sig deremot berättigadt till den föreställningen, att det bland ett så stort antal medicine studerande alltid måste finnas ganska många, hvilka af kärlek till universitetsinrättningen med dess mera universala vetenskapliga anläggning, eller af personliga anledningar, komma att vid universitetens fakulteter företrädesvis göra sin medicinska uppfostran. Utan tvifvel kommer det förhållande, som under de senare åren på ett så löftesrikt sätt gjort sig gällande vid dessa fakulteter, att för framtiden fortfara: deras lärareplatser af andra rangen, som under många år stått lediga, hafva kunnat tillsättas, och professorsstolarne omgifvas vid hvarje ledighet af sökande med högt vitsordad kompetens. Det kan icke fela, att hädanefter som hittills framstående lärare skola draga lärjungar till fakulteternas lärostolar, under det att offentlig och enskild frikostighet gjort deras vetenskapliga institutioner och kliniker till något helt annat än de voro för 10 år sedan och ännu längre tillbaka. Hvad fakulteterna möjligen förlora i tillopp af lärjungar vid den teoretiska undervisningen, kunna de, om allt ord-

nas såsom sig bör, utan svårighet återvinna genom förökadt inflytande på den praktiska.

Utskottet erinrar i detta afseende endast om de betydande sjukvårdsinrättningar, som under de allra sista åren uppstått i och tätt invid universitetsstäderna. Redan år 1867 öppnades det nya akademiska sjukhuset i Upsala för sjukes mottagande med 150 sängar, och antalet af der vårdade patienter utaf olika kategorier uppgår i medeltal till nära 1,200 om året. Med den der inrättade allmänna kliniken är äfven en mindre obstetrisk förenad, äfvensom en stationär och en ambulatorisk polyklinik. I Lund har det derstädes belägna länslasarettet, hvarest fakultetens kliniker äro förlagda, blifvit tillökt genom högst betydande tillbyggnader, så att hela denna sjukvårdsinrättning, utom ett barnbördshus för 10 sängar, erbjuder utrymme åt omkring 250 sjuke, och under de senaste åren i medeltal lemnat vård åt 1,700 patienter. Dessutom finnas i närheten af universitetet hospital för sinnessjuke, hvilka icke behöfva eller böra vara för den kliniska undervisningen förlorade.

En klinisk tjenstgöring af 4 månader vid universitetens sjukvårdsanstalter skall, förutom 12 månaders ytterligare tjenstgöring vid klinikerna i hufvudstaden, efter nu gällande föreskrifter, följa på medicine-kandidat-examens afläggande. Med den utvidgning i dessa kliniker, som dels redan egt rum, dels ytterligare kan åstadkommas, bör undervisningen der, äfven med ett mindre antal patienter än vid de stora sjukvårdsinrättningarne i hufvudstaden, kunna blifva i hög grad omfattande och lärarik, och det kan derföre väl ifrågasättas, huruvida icke borde stadgas skyldighet, äfven för sådana studerande som vid Carolinska Institutet kunna komma att aflägga sin teoretiska examen, att fullgöra denna kliniska tjenstgöring vid fakulteterna, hvarigenom den obestriddliga fördel skulle vinnas, att lärjungen innan kursens slut finge tillfälle att se sjukes behandling under mer än en lärare, och på samma gång en helsosam vaxelverkan mellan de särskilda klinikerna inbördes kunna beredas. Utskottet tillåter sig dock icke att i detta afseende framställa något förslag, så mycket mindre som fördelningen af klinikerna i och för tjenstgöringens fullbordande är i alla händelser en sådan administrativ angelägenhet, hvilken icke lämpar sig för Riksdagens omedelbara handläggning. Icke heller anser sig Utskottet behöfva inlåta sig på pröfningen af det förslag, som skall hafva förekommit, att till samtliga läroverkens gemensamma tjenst från Carolinska Institutet utbryta flera eller färre kliniker, all den stund detta förslag redan under den diskussion, som i Första Kammaren egde rum vid remissen, synes hafva erhållit en ämnet fullt uttömmande pröfning.

Utskottet har i det föregående utgått från den förutsättningen, att 1861 års stadga icke afsåg att definitivt ordna den medicinska undervisningen, och Utskottet har likaledes antydtt, att det ökade tilloppet af lärjungar vid ett enda läroverk lätt kan göra den demonstrativa och omedelbara undervisningen genom studiernas för-

dröjande mindre tillfredsställande, under det att vid ett annat läroverk de motsvarande lärarekrafterna i brist af lärjungefrequens ligga obegagnade; och då dertill kommer, att, ehuru Utskottet för sin del icke betraktar frågan såsom en rättstvist mellan särskilda läroverk, den onekligen ändå så betraktas af andra, hvaraf följderna blifvit en ömtålighet i sinnesstämningen, hvilken stundom gifvit sig luft och icke kunnat undgå att ofördelaktigt inverka på de medicinska studierna, så kan Utskottet icke annat än finna det särdeles önskligt, att tidpunkten för denna frågas definitiva ordnande nu icke längre måtte uppskjutas.

Den åsigt, enligt hvilken hvarje förändring i föreskrifterna för det medicinska studiet skulle leda till en försämring, kan Utskottet icke anse berättigad. Den svenska allmänheten skulle, efter den vana hon engång erhållit att åtnjuta vård af insigtsfulle och bildade läkare, icke fatta något förtroende för andra, och i vårt land är det svårare än i något annat för charlataner att göra lycka. Genom den frihet, som Utskottet anser hvardera af de tre medicinska läroverken böra åtnjuta i deras verksamhet, skall en verklig täflan kunna till gagn för det medicinska vetandet och den praktiska skickligheten dem emellan framkallas, och det torde snarare vara fara för att hvardera af dem söker ställa för stora anspråk på sina lärjungars insigter, än att de komma att täfla med hvarandra i klandervärd efterlåtenhet.

Utskottet har i det föregående tillräckligt antydt, att staten icke kan efterskänka något af sina nuvarande fordringar på läkarens kunskaper, ehuru detta mått, genom ändamålsenligt ordnade studieplaner samt öppnande af tillfällen för de studerande att åtnjuta undervisning och aflägga sina prof vid hvilket af de tre läroverken de finna för sig fördelaktigast, bör kunna vinnas på kortare tid och med mindre svårigheter än för närvarande. För öfrigt lära ej den medicinska undervisningens högsta målsmän hädanefter mer än hittills försumma att utöfva den verksamhet, hvarigenom den svenska läkarebildningen blifvit bragt till sin nuvarande höga ståndpunkt. Det är af vigt att staten genom sina organer upprätthåller en hög *standard*, under hvilken fordringarne ej tillåtas att någonstädes sjunka, på samma gång så väl undervisningsämnen som lärokurser och examina vid samtliga läroverken bringas till största möjliga öfverensstämmelse. I hvad mån detta ändamål skulle ernås derigenom att profningarne, såsom bland annat blifvit föreslaget, flyttades från läroverken och lades i en gemensam examenskommissions händer, eller genom censorers förordnande, eller slutligen genom samtliga lärarekollegiers befogenhet att deltaga i hvardera läroverkets profningar, vågar Utskottet icke afgöra. Statsprofningar, oberoende af undervisningsverken, äro visserligen icke heller i vårt fädernesland alldeles okända, men de hafva, inom den högre vetenskapliga undervisningen åtminstone, icke egt rum i ett sådant omfång, att någon verklig erfarenhet deraf hunnit hemtas. Nära till hands ligger mot detta system den invändningen, att saknaden af kompetenta personer, som kunde och ville mottaga uppdraget, ännu lägger hinder i vägen för

inrättandet af examenskommissioner utanför och oberoende af läroverkskollegierna. Samma hinder torde möta för införandet af censorer, äfven om icke denna för våra förhållanden jemförelsevis främmande inrättning skulle befinnas stå i en alltför öppen strid mot den autonomi, som i all vetenskaplig verksamhet anses tillkomma våra universitetsfakulteter, och som egde sitt högsta uttryck i den numera afskaffade ed, hvilken aflades vid undergåendet af den högsta examen, att icke inför annan fakultet af samma slag underkasta sig examen rigorosum. Äfven har för Utskottet framställt sig tanken derpå, att alla examina anställdes inför samtliga undervisningsverkens lärarekollegier, men utan att vilja förneka, det genom sådana gemensamma pröfningar skulle kunna vinnas så väl den eniga samverkan mellan samtliga läroverken, hvilken äfven af Rikets Ständer i en af dess skrivelser blifvit framhållen såsom särdeles önskelig, som det gemensamma mått i afseende på kunskapsfordringar, hvarom nyss ofvanföre blifvit ordadt, anser dock Utskottet att en sådan förflyttning af hela eller en del af de två läroverkens kollegier till det tredje under de tider af året, då hvardera för sig behöfver mest ostördt använda sin tid på anställandet af teoretiska och praktiska prof, möta så stora hinder i utförandet, att den icke för närvarande synes kunna ifrågasättas.

På grund af hvad Utskottet sålunda anfört, och då det synes Utskottet vara af särdeles vigt att studietiden för blifvande läkare förkortas, så vidt sådant kan ske utan uppoffring af studiernas omfattning och grundlighet, samt att i sådant hänseende, jemte det någon inskränkning måtte ske i antalet af de ämnen, som ingå i den förberedande examen, tillfälle beredes medicine studiosi att, så vidt tillgångarne det medgifva och sådant i öfrigt lämpligen kan ske, samtidigt med de teoretiska studierna förvärfva den erforderliga praktiska öfningen; då det visat sig, att under de sednare tio åren flertalet af medicine studerande sökt sin undervisning vid universitetens fakulteter, företrädesvis Upsala, under det att vid det tredje läroverket, Carolinska Institutet, endast ett ringa antal begagnat undervisningen för den teoretiska examen, samt då ett större tillopp till ett enda läroverk måste, genom obehörigt ansträngande af dess lärarekrafter, verka menligt på undervisningen, på samma gång det förlänger den tid, som åtgår för undervisningens meddelande;

då således en fördelning af läkarebildningen i dess helhet mellan samtliga läroverken synes icke längre böra uppskjutas;

då en sådan fördelning nu mera synes desto lättare kunna utan nämnvärda kostnader anordnas, som sedan 1861 dels universitetens medicinska fakulteter erhållit flera nya lärareplatser med tillhörande vetenskapliga institutioner, och derjemte betydliga sjukvårdsanstalter blifvit i båda universitetsstäderna upprättade, vid hvilka klinisk undervisning redan meddelas, hvilken, om lärjungarne blifva mera jemt fördelade på samtliga läroverken, otvifvelaktigt skall kunna ordnas så, att den i alla händelser kommer samtliga medicine studerande till godo; dels vid Caro-

linska Institutet en adjunktur blifvit inrättad i patologisk anatomi, och Institutet erhållit nödiga byggnader och inrättningar för undervisningen i denna vetenskap, samt det icke lärer kunna möta något hinder för förändringen, i enlighet med institutets lärarekollegii af kanslersembetet förordade hemställan, af den ända sedan år 1867 ledigvarande professionen i Materia Medica till en profession i Fysiologi;

då det så väl för den medicinska vetenskapens utveckling i vårt land som för de studerande måste vara i högsta måtto önskvärdt, att samtliga medicinska läroverken, i mån af förmåga och tillgångar, räcka hvarandra handen till enig samverkan för deras gemensamma mål, vetenskapens och läkarebildningens främjande till högsta möjliga fulländning;

då en sådan samverkan nu icke längre synes kunna utan skada för de medicinska studierna fördröjas; och

då det icke kan vara med en god statshushållning förenligt att med betydande omkostnader underhålla en stor vetenskaplig institution, utan att landet af densamma hemtar allt det gagn, som den bör vara i stånd att lemna,

hemställer Utskottet, att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla,

det täcktes Kongl. Maj:t taga i nådigt öfvervägande, huruvida icke tidpunkten vore inne att, till underlättande och främjande af den medicinska undervisningen, examina och praktiska öfningar måtte blifva så ordnade, att, jemte det ämnas antal i den förberedande medico-filosofiska examen så vidt ske kan inskränkas och åt universitetens medicinska fakulteter öfverlemnas så stor delaktighet i den praktiska undervisningen, som deras nu mera betydligt utvidgade kliniska inrättningar och statens fordran på fullständig läkarebildning medgifva, medicine studiosi må erhålla befogenhet att vid hvilket af rikets medicinska läroverk som helst — Universitetens medicinska fakulteter och Carolinska Medico-chirurgiska Institutet — af lägga så väl den teoretiskt-medicinska eller kandidat-examen, som ock den praktiskt-medicinska eller licentiat-examen.

Stockholm den 6 April 1872.

På Utskottets vägnar:

Alb. Ehrensvärd.

Rättelse

i Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 2) Utlåtande N:o 1 (i samlingen N:o 6):

Sid. 9, rad. 4 uppifr. *står:* af den ända sedan
läs: af den sedan
